הא זה וזה בתוך עשרים אמרינן חבוט רמי • וא"ת מאי קושיא לדפריך מרבי יוסי ברבי יהודה ליסייעיה מרבנן דלית להו רוחין דהא רבנן פליגי עליה כדמוכח פ"ק דעירובין (דף יד • ושם) דאמר אביי רבי יוסי סבר לה כאבוה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כאבוה בחדא דאית ליה רוחין ויש לומר דטעמא דרבנן לאו משום דלית להו חבוט רמי דפחות מטפח אלא משום דפסלי קורה המונחת באלתו ענין שאינה ראויה לקבל אריח דבעו רחבה ובריאה ולא אמרינן רוחין לפסול קורה הניטלת ברוח ושתי קורות המתאימות אפילו בפחות משלשה משום דראויה לקבל אריח בעו אבל אי הוה להו הכא (ג) רוחין אפילו בפחות משלשה יש לנו ללמוד מדברי רבי יוסי ברבי יהודה שאפילו במופלג שלשה היו אומרים רוחין דהא לא פליגי (אלא) במאי דלית להו רוחין אלא מטעמא דפריטים: ג

אבל בשלשה כיון דלית ביה טפח לא אמרינן חבוט רמי • השתא אסיקנא דבטפח אמרינן חבוט רמי אפילו בשלשה ותימה דבפרק קמא דעירובין (דף מ• ושם) אמרינן גבי היתה קורתו משוכה לו תלויה כגון שנתן שתי יתידות עקומות על שני כותלי מבוי שאין בגובהן שלשה ואין בעקמימותן שלשה וקא משמע לן דאמרינן לבוד וחבוט ולמה לי שאין בגובהן שלשה כיון דקורה רחבה טפח אפילו בגובה שלשה נמי אמרינן חבוט רמי ויש לומר דלא דמי דבגלוי הכי תיקשי לן הכא בגלוי דאמרינן דחבוט רמי ליתכשר האי מבוי כיון דאין הקורה למעלה מעשרים אלא הייט טעמא כדאמרינן הכא דבעינן קורה על גבי מבוי ואפילו הוי קורה משוס מחילה בעינן היכר קצת ולא תשיב היכר כלל אלא אם כן הוי בתוך שלשה כי ההיא דהכא דבעינן מבחוץ ואפילו סמוך לכותל:

כאן מלמעלה כאן מלמטה • הא דדייקינן כי הדדי פסולה למעלה קאי בשיש בין קנה לחבירו כמלא קנה אפילו מטומלם פסולה לפי שחמת האויר גרמית בארץ רחבה הרבה מן הכל של סכך (א) דדייקי' כי הדדי כשרה נקט שיעוריה מלמטה שחמה וכל שוין בידוע שהקנים רחבים מן האויר: *) **בזוזא** מלעיל כאיסתרא מלתתא • כשנקב רוחב מלמעלה כשיעור זוז חמתה מרובה מלמטה כשיעור שלש כך פירש בקונטרס והקשה ר"ת דרב פפא גופיה דהכא אית ליה פ' קמא דעירובין (דף מו:) פרוץ כעומד מוחר והתם נמי פסקינן הלכתא הכי ועוד קשה דאמר פרק קמא דקידושין (דף יא:) דעבדי אינשי דקרו לפלגתא דזוזא איסתרא אלמא דאיסתרא פחות מזוזא ומפרש רבינו תם כאן מלמעלה מי שמודד האויר מלמעלה כי הדדי כשרה לפי שהוא עומד כפרון אבל העומד מלמטה בארץ ומעיין כלפי מעלה ודומה כי הדדי פסולה לפי שהאויר שהוא רחב כי זוזא דומה בעיניו קטן כאיסתרא מחמת שהוא רחוק ממנו ולאיה לדבר ומהי בעינינו כחגבים (במדבר יג) וכוכב גדול בשמים דומה בעינינו כקטן כדמוכח בפרק המוכר את הספינה (ב"ב דף עג:) **) : **שתים** באילן ואחת בידי אדם • סמך קרקעית הסוכה רובה באילן ועשה סביבה ברשם האילן שתי מחיצות ואחת עשה בידי אדם בארץ וסמך קרקעית הסוכה באמצע האילן והגביה הדופן ממנו למעלה עשרה, אין "שתים בידי אדם ואחת באילן" הואיל ואם יגטל האילן טפל קרקעית הסוכה שאינה יכולה לעמוד בסמיכת שתים שבארץ אין עוקין לה ביום טוב דמשתמש באילן כך פירש בקונטרס ולא משמע הכי פרק מי שהחשיך (שבת דף קנד: ושם) דדייק מהכא לגדיש אסורין דאמרינן מאי לאו דאקן ביה באילן והוי להו לגדין ומשמע דמייירי שהאילן דפנות לסוכה וקנים של סוכה נסמכין על האילן ואם יכנס בה ביום טוב גזרה שמא יגיח חפצו על הסכך וכן פירש שם בקונטרס: דסגיא

פחות מארבעה אין צריך להביא קורה אחרת ארבעה צריך להביא קורה אחרת יכן שתי קורות המתאימות לא בזו כדי לקבל אריח ולא בזו כדי לקבל אריח אם מקבלות אריח לרחבו טפח אין צריך להביא קורה אחרת ואם לאו צריך להביא קורה אחרת רשב"ג אומר אם מקבלות אריח לארכו שלשה טפחים אין צריך להביא קורה אחרת, ואם לאו צריך להביא קורה אחרת, יהיו אחת למעלה ואחת למטה רבי יוסי בר' יהודה אומר רואין העליונה באילו היא למטה ואת התחתונה באילו היא למעלה ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מעשרים אמה והתחתונה למטה מעשרה הא זה וזה בתוך עשרים אמרינן חבוט רמי אע"ג דלית ביה טפח? תריץ ואימא הכי ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מעשרים אלא בתוך עשרים והתחתונה סמוכה לה בפחות משלשה אי נמי בלבד שלא תהא תחתונה למטה מעשרה אלא למעלה מעשרה ועליונה סמוכה לה בפחות משלשה אבל שלשה כיון דלית ביה טפח לא אמרינן חבוט רמי: ושצילתה מרובה מחמתה כשרה: הא כי הדדי פסולה והא תנן באידך פירקין ושחמתה מרובה מצילתה פסולה הא כי הדדי כשרה? לא השיא כאן מלמעלה כאן מלמטה אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי כזוזא מלעיל כאיסתרא מלתתא: מעובה כמין בית: ת"ר המעובה במין בית אע"פ שאין הכוכבים נראין מתוכה בשרה. אין כוכבי חמה נראין מתוכה: בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין: **מתני'** העושה סוכתו: בראש העגלה או בראש הספינה כשרה ועולין לה ביום טוב, בראש האילן או על גבי גמל כשרה ואין עולין לה ביום טוב. *שתים באילן ואחת בידי אדם או שתים בידי אדם ואחת באילן כשרה ואין עולין לה ביום טוב, שלש בידי אדם ואחת באילן כשרה ועולין לה ביום טוב זה

דומה לסוכה לגיבה דבית שמאי: **מתני'** העושה סוכתו בראש העגלה • אף על גב דמטלטלא ולא קביעא ובראש הספינה שהוא מקום גבוה של ספינה והיס גבוה מאד ואין הרים מקיפין והרוח שולטת שם ועוקרתה: כשרה • דדירת עראי סגי בה: ועולין לה ביום טוב • ומשום דבעינא למיהגא סיפא ואין עולין תגא ריש"א ועולין: בראש האילן • תיקן מושבו בראש ועשה שם מחיצות וסכך: כשרה • לאותו של מועד ואף ביום טוב אם עבר ועלה לה יצא ידי חובתו: ואין עולין לה ביום טוב • דגזור דה דבגן *דאין עולין באילן ואין [ביצה לו:] משתמשין בו שמא יתלוש: שתים באילן ואחת בידי אדם • סמך קרקעית הסוכה רובו באילן ועשה סביבה ברשם האילן שתי מחיצות ואחת עשה בידי אדם בארץ וסמך קצת קרקעית הסוכה באמצע האילן והגביה הדופן ממנו למעלה עשרה, אין "שתים בידי אדם ואחת באילן" הואיל ואם יגטל האילן טפל קרקעית הסוכה שאינה יכולה לעמוד בסמיכת שתים שבארץ אין עוקין לה ביום טוב דמשתמש באילן כך פירש בקונטרס ולא משמע הכי פרק מי שהחשיך (שבת דף קנד: ושם) דדייק מהכא לגדיש אסורין דאמרינן מאי לאו דאקן ביה באילן והוי להו לגדין ומשמע דמייירי שהאילן דפנות לסוכה וקנים של סוכה נסמכין על האילן ואם יכנס בה ביום טוב גזרה שמא יגיח חפצו על הסכך וכן פירש שם בקונטרס: דסגיא

*) נראה דמסר כאן ודברי רבינו סוכבים וסולכים על הא דמסני סגמ' כאן מלמעלה וכאן מלמטה ועי"ן כתב פי' וכו' :

**) נראה דר"ל דלכתחלה בעינן שיהו כוכבי חמה נראין דב"ה לא מכשרי רק בדיעבד וכ"ה ביבינו שמ' ויעי' בר"ת ובר"ן :

ח א מיי' פי"ז מהלכות שבת הלכה כה סוס"ע ס"א סי' שכא סעיף כב :

ט ב מיי' שם סוס"ע שם סעיף כג :

י ג מיי' פ"ה מהלכות סוכה הלכה יט סמג עשין מג סוס"ע ס"א סי' תרלח סעיף ח :

יא ד מיי' שם הל' כא סוס"ע שם סעיף ג :

יב ה מיי' פ"ד מהלכות סוכה הל' ו סוס"ע ס"א סי' תרכח סעיף ב :

יג ו מיי' שם סוס"ע שם סעיף ג :

רבינו חננאל

בתוספתא ולא ביניהוסורתה מפח סומאה תחתיהן [ותחתיהן] סומא ביניהן ועל גביהן טהור. אלמא כי יש בקורה טפח אמרינן חבוט רמי. אין בקורה טפח לא אמרינן. וכן בסוכה אם ישבנגנה טפח אע"פ שקנה יורד מחבירו יותר מג' טפחים אמרינן חבוט רמי. ומקשי רב אשי לרב כ ה נ א אינו דבמילי אחרנייתא ז ו ל ת י דמומאה כל היכא דליכא טפח לא אמרינן חבוט רמי. והתניא בעירובין פרק מבוי קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל כו' עד וכן בב' קורות המתאימות ולא בזו לקבל אריח ולא בזו לקבל אריח אם מקבלות אריח לרוחבו טפח אין צריך להביא קורה אחרת כו'. מי' הקורה המתרת במבוי צריכה לחזות רחבה כדי לקבל אריח כדתנן הקורה שאמרו רחבה לקבל אריח כו'. אם אינה יכולה לקבל אריח אינה מתרת. ושנינן בזו הברייתא ב' קורות המתאימות. כלומר נתונות זו בצד ז על פי המבוי. אם יש בשתיהן רוחב טפח כדי לקבל אריח לרחבן דיי לן ומתירות המבוי וקתני על אלו ב' קורות שאין באחת מהן טפח. דזו נתונות אחת למעלה ואחת למטה. ר' יוסי בר' יהודה אומר רואין העליונה כאילו היא למטה ותחתונה כאילו היא למעלה כו'. הנה אע"פ שאין באחת מהן טפח אמרינן חבוט רמי. ושנינן תריץ ואימא הכי תבלבר שלא תהא העליונה למעלה מב' אמה אלא בתוך כ' ו ה ק ו ר ה התחתונה סמוכה לה בפחות מג' אי נמי כו' כענין הראשון ופשוטה היא. ומרמתרץ אביי ורבא אליבא דשמואל דאינן בתראי ש"מ דכוותיה סבירא להו דמרובללת קתני במתני' מבולבלת היא ותרתי קתני: *) אי' תחמה והצל בומן דאינון כהדדי פסולה דסכך שנקב כי זוזא מלעיל נראה בקרקע הנכנסת מאותן נקב כאיסתרא שהוא יתר. אבל בקרקע אם שוין שיעור תחמה והצל כשרה היא. שלמעלה תחמה מעובא מן הצל. ותמעובה כמין בית אע"פ שאין הכוכבים נראין מתוכה כשרה. ואסיקנא **) כוכבי חמה בעינן: מתני' העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה כשרה ועולין כו'. ואסיקנא ביבולה

נוסא
ראת דבן בסוכה כדי שתהא בעינו הצל מעלה ל' ניקים הסותרים לה את לה בעינן הצל ומתרצת

נוסא
אזבי הסכך

נוסא
מיקומא טוגים ל בנית סוכה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ובלבד"ש ולא תתחתונה סד"ל:
(ב) תוס' ד"ה הא זה וכו' אי סוס לו כבא רוחין אפילו :

שבת קנד:

מסורת השס"ם

שפי קורות המתאימות בו' • דתנן בעירובין (דף יג:) הקורה שאמרו רחבה כדי לקבל אריח והאריח חלי לביזה של שלשה טפחים היא לקורה שהיא רחבה טפח כדי לקבל אריח לרוחבו והתם פריך טפח ומחצה בעי ומשני שבולמת לשני לידי הקורה אלבע לכל רוח ומלבנן בעיגא ואם לא היתה לו קורה רחבה טפח ונתן שתים זו בצד זו דהייטו מתאימות כעין תאומים: אם מקבלות אריח לרחבו טפח • כשהן סמוכות זו לזו אין צריך להביא קורה אחרת ואם אין שתיהן רחבות טפח צריך להביא קורה אחרת: רבן שמעון בן גמליאל אומר אם מקבלות לאורכו שלשה אין צריך להביא קורה אחרת • רבן שמעון בן גמליאל לקל בא כלומר אפילו אין בהן טפח ואם מושיב על שתיהן אריח לרחבו אינו עומד, מריחקן זו מזו ומושיב עליהן לאורכו ובלבד שיהו בריאות לקבל כובדו, ואורכו של אריח שלשה: ואם לאו • שאין בריאות לקבלו צריך להביא קורה אחרת: היתה אחת למעלה ואחת למטה • כשהושיבן זו אצל זו לא נתנם בשוה אלא זו נמוכה וזו גבוהה: רואין את העליונה כאילו היא למטה: בשוה לזו לו את התחתונה כאילו היא למעלה אצל חברתה: (ג) ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מעשרים • לארך דאינו מקום להכשר קורה (ב) ולא תחתונה למטה מעשרה (א) לארך שאין מחילה בפחות מעשרה: הא זו וזו בתוך עשרים • אפילו העליונה נמוכה לשפת עשרים והתחתונה לשפת עשרה קא סלקא דעתך דמכשר אלמא אמרינן חבוט רמי חבוט רמי בפחות מרוחב טפח: תריץ הכי • כלומר "רואין" דקאמר פחות מג' הוא "ובלבד" דקתני הכי קאמר ובלבד שלא תהא עליונה כו': כאן מלמעלה כאן מלמטה • (ד) דדייקינן "כי הדדי פסולה" למעלה קאי • כשיש בין קנה לקנה כמלא קנה אפילו מטומלם פסולה לפי שחמת האויר גרמית בארץ רחבה הרבה מן הכל של סכך (ה) דדייקי' "כי הדדי כשרה" נקט שיעוריה מלמטה שחמה וכל שוין בידוע שהקנים רחבים מן האויר: כזוזא מלעיל כאסתירא מלתתא • כשהנקב רחב כשיעור זוז חמתו מרובה למטה כשיעור שלש: כוכבי חמה • כשהחמה זורחת עליה ואין זהרורי חמה נראין מתוכה אין זו דומה לסוכה לגיבה דבית שמאי: **מתני'** העושה סוכתו בראש העגלה • אף על גב דמטלטלא ולא קביעא ובראש הספינה שהוא מקום גבוה של ספינה והיס גבוה מאד ואין הרים מקיפין והרוח שולטת שם ועוקרתה: כשרה • דדירת עראי סגי בה: ועולין לה ביום טוב • ומשום דבעינא למיהגא סיפא ואין עולין תגא ריש"א ועולין: בראש האילן • תיקן מושבו בראש ועשה שם מחיצות וסכך: כשרה • לאותו של מועד ואף ביום טוב אם עבר ועלה לה יצא ידי חובתו: ואין עולין לה ביום טוב • דגזור דה דבגן *דאין עולין באילן ואין משתמשין בו שמא יתלוש: שתים באילן ואחת בידי אדם • סמך קרקעית הסוכה רובו באילן ועשה סביבה ברשם האילן שתי מחיצות ואחת עשה בידי אדם בארץ וסמך קצת קרקעית הסוכה באמצע האילן והגביה הדופן ממנו למעלה עשרה, אין "שתים בידי אדם ואחת באילן" הואיל ואם יגטל האילן טפל קרקעית הסוכה שאינה יכולה לעמוד בסמיכת שתים שבארץ אין עוקין לה ביום טוב דמשתמש באילן כך פירש בקונטרס ולא משמע הכי פרק מי שהחשיך (שבת דף קנד: ושם) דדייק מהכא לגדיש אסורין דאמרינן מאי לאו דאקן ביה באילן והוי להו לגדין ומשמע דמייירי שהאילן דפנות לסוכה וקנים של סוכה נסמכין על האילן ואם יכנס בה ביום טוב גזרה שמא יגיח חפצו על הסכך וכן פירש שם בקונטרס: דסגיא

*) נראה דמסר כאן ודברי רבינו סוכבים וסולכים על הא דמסני סגמ' כאן מלמעלה וכאן מלמטה ועי"ן כתב פי' וכו' :

**) נראה דר"ל דלכתחלה בעינן שיהו כוכבי חמה נראין דב"ה לא מכשרי רק בדיעבד וכ"ה ביבינו שמ' ויעי' בר"ת ובר"ן :